

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Test 15

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. Cím és szöveg összefüggése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Álom - az éber létezés ellenpontoszó másik világ; a megnyugvás és a vágykiteljesítés gondolata kapcsolódik hozzá; az álom, az álmodás értékelített állapot; a címbeli három pont jelzi az elmerengő, gondolkodói magatartását a lírai ének, a szövegbeli megtorpanásra készlet, a vágyott gondolat igazságán való elmélázás stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

b. Az álom-toposz képi-stilisztikai megjelenítése

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Az álom általános érvényű lehetőség a vágyott életek megélésére mindenkinek, a társadalom szélső pólusain élőknek – szegény, gazdag; metaforikus beszédmód: „adomány”; „vágytartomány”, fenkölt hangnem; fokozás és ellentét, az álom a valóság ellentéte, szereplők és jelenetek fokozásos megjelenítése – a szegény, a király, a szerelmes; a költői szerep eszményének kifejeződése – „Álmamban én / Rabnemzetek bilincset tördelem!”; a zárlat utal arra, hogy a lehetőség egyszerre több és kevesebb, mint a valóság; a lírai én „álma” a céltudatos cselekvés I „tördelem” stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont

c. A vers szervezőelve

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Gondolatpárhuzam: „Álmában...”; ellentét: álom és valóság kettőssége; fokozás stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. Stílusirányzat

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Romantikus, elmélkedő, gondolati jelleg; az álom-toposz, az álom és valóság, pozitív – negatív ellentéte, megszépítő, erkölcs- és magatartásjavító szerepe, magánéleti és közéleti kérdések, vágyteljesítő, szenvedélyes, személyes hangvétel stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat

5 pont
összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás 5 pont
Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

a. Konkrét, explicit információk felismerése és visszakeresése. Rövid válasz megfogalmazása, pl. a Ferenc József-föld térségében, az Északi-földtől nyugatra, a Nansen-gleccser közelében, a Vize-öbölben. 4 pont

b. Konkrét, explicit információk, tények felismerése, megnevezése. Rövid válasz megfogalmazása a szövegből vett információk alapján: pl. szaktekintélyre, kutatásokra hivatkozás, tudományos megnevezések, földrajzi nevek, pontos adatok stb. 5 pont

c. A szöveg témájához illő elnevezések (5 p.), a sziget-nevek helyesírására vonatkozó szabályok betartása (1 p.) 6 pont

d. Témához való igazodás 5 pont

A párbeszéd követelményeinek betartása 5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás 5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér. 5 pont

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

a. választott mű műfaji sajátosságai 5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai*: társadalmi, romantikus regény, lineáris, előre haladó történetalakítás, kalandos epizódok, váratlan fordulatok, metonimikus és metaforikus összefüggések; a nagy történet különböző történetekből épül fel, szervezőelve az ellentét, két világ értékrendje, ellentéte; regény kezdete és zárata – cselekményszervező elem; időtlenség; elbeszélő mindentudó, szubjektív, szemtanú;

Kosztolányi: lélektani, egzisztenciális, realista regény, metonimikus és metaforikus történetalakítás: Vajkay család egyetlen hete 13 fejezetben, Pacsirta utazása; sárszegi világ kietlensége, reménytelensége, nyomorúsága; fejezetek előtt summázatok, beszélőjének változó pozíciója, ironikus viszony, levél szerepe; elbeszélő mindentudása megkérdőjeleződik, korlátozott tudású, elhallgatás, a szereplők egymás nézőpontjából értelmeződnek; lélektaniség, a testbeszéd kitüntetett szerepe: a szereplők számára is titok saját lelkük mélyrétege; egzisztenciális problémák: az élethazugság vállalása, a hiteles lét hiánya, a ciklikusságból fakadó kilátástalanságérzet stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. az anya ábrázolása 5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai*: Három anya jelenik meg a regényben: Brazovics Zsófia, Tereza – mindkét asszonyt mamának is szólítják, de más-más tartalommal; Zsófia esetében pl. Timéa, aki árvaságában és idegenségében vágyik a szeretetére és próbál megfelelni neki; Tereza esetében ez sokkal inkább a szeretet, a tisztelet jeleként való megszólítás: Timár pl. anyámnak is szólítja, Noémi státusát – nem szeretőként, hanem társaként gondolkodik róla – és saját háláját kifejezendő; *Zsófia mama* boldogtalan, férje és leánya is zsarnokoskodik fölötte, helyzete a házban nem sokkal különb Timéáénál; Brazovics halála után Athalie bánik egyre méltatlanabban vele, Timea kérésére maradhatnak a házban; kerítőnőként is próbálkozik, Timéához közelebb kerülve; konyhában, pl. főtt kukoricát majszolva érzi jól magát; *Tereza* Brazovicsné párfigurája, sorsuk hasonló is, különböző is; lélekben erős, önálló, erkölcsben nemes, öntörvényű asszony, anya típusa. Férje öngyilkosságát követően szerepe Noémi fölnevelésére szűkült: elsősorban anya, de I. földművelő, gyümölcs és méztermelő, cserekereskedő, gyógyító; addig él, amíg Noéminek szüksége van rá; *Noémi* elfogadó szerető, anya, gondoskodó társ: természetes lény, aki „boldog” és „boldogít”, az életet és a halált – pl. Dódi születése vagy halála – természetesen fogadja; a

sorsát megéli, de nem alakítja; nem kérdez, gondolataiból is csak keveset ismerünk meg: ezek többnyire Timárért való aggodalmak, szerepei a női nemi szerepkörnek a férfi szempontjából pozitívnak értékelt tartalmait testesítik meg;

Kosztolányi: Vajkayné, Pacsirta anyja Kecfalvi Bozsó Antónia, hatalmas, rangos család leszármazottja, akárcsak férje; külső jellemzők pl.: mindig fekete ruhát hord, fényes, sima haja van, dióolajjal simítja, kevésbé őszül, alig ráncosodik, homlokán két mélyebb ránc, a leánya iránti gond kifejezője; belső jellemzők pl.: szemében riadt fény reszket, vékony, porcogós orr, hasonlít Vajkayra, aggódó, elfogadóbb az apánál, lassabban és mértéktartóbban mozdul ki megszokott életéből, jobban ragaszkodik a látszathoz, elfojtása erősebb, beletörődőbb, nem túl művelt; szégyelli Pacsirta csúnyaságát, teher neki is a vénkisasszony lánya jelenléte, úgy érzi, túl nagy áldozatot kell hoznia, korlátozza életvitelüket l. amikor Pacsirta elutazik, zongorázik stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

c. a szereplők közti ellentétek

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai*: férfiak közötti végletes ellentét: *Timár Mihály*: alulról felemelkedő hős, a kincs titka, gazdagsága miatti büntudata, vesztesége, bűnhődése Timéával való házasságának boldogtalanságában jelenik meg, jellemének, erkölcsi dilemmájának midászi oldala a pénzhez, a gazdagsághoz, a társadalmi felemelkedéshez kötődik, belső értékei, erkölcsi jósága a Senki szigetén élt életében és Noémiben öltenek testet. *Krisztyán Tódor* Timár ellenpárja, ellenfele, a mitikus gonosz, saját sorsának is megrontója, Timár titkának egyetlen tudója, lehetséges leleplezője, helyettes halott szerepkör; nők közötti ellentét: *Tímea – Noémi – Athalie*: *Tímea* nevét *Jókai* alkotta, „jó és tisztelet”; állandó jelzője az alabástromszobor, „szent”, az „oltárkép”; török leány, nem alakítója saját sorsának, tökéletes feleség, tiszteli férjét, elvégzi a rábízott feladatot, helytáll az üzleti életben, *Athalie* áldozata, vetélytársa, boldogtalan marad; *Noémi*: neve „gyönyörűséges”, természetes lény, *Tímeával* ellentétben „boldog” és „boldogít”; *Athalie* a démoni nő, szépségére, illetve intrikus szerepére utal még: „igazi Ariadne-nyak és – kebel,” aktív, de többnyire mások sorsának rontásában – pl. játszik mások érzelmeivel, gonosz, bosszúálló, figyelme *Timéát* és *Timárt*, leskelődik, gyilkosságot kísérel meg, megkeseríti *Timéa* boldogságát *Kacsukával* – „leleplezi” a helyettes halált –, jelleméből fakad saját sorsa, önpusztítása is;

Kosztolányi: szülők – Pacsirta közötti ellentét; Pacsirta csúnya, hervadt vénlány, 35 éves, fején gyermekkori sérülés nyomai, leszeggett tekintet, divatjamúlt öltözködés, kacsázó járás jellemzi, napról napra él, a szüleiről való gondoskodás tölti ki életét, elfojtja érzéseit, belülről sértett, lelkiileg megtört l. párnába zokogás, megalázva érzi magát, de erős és határozott is, szereti szüleit; Pacsirta önmagához őszinte, megretten kilátástalan jövőjétől, megerősödik a világtól elzárkózó magatartásában, a szenvedésre mint az emberi élet részére ismer rá; *Vajkay Ákos*, az apa 59 éves, koránál idősebb kinézetű, táskás szemű, pergamen bőrű, őszülő ember, behúzott vállal jár, szürke viselet, jelentéktelen, hasonlít feleségére – l. riadt tekintet, vékony orr –; szeret a múltban vájkálni l. beszélő neve van, családfakutatással foglalkozik, szenvedélymentes, visszavonult életet él, a halálra készül, elfojtja igazi érzéseit, látszólag szereti *Pacsirtát*, valójában szégyelli és gyűlöli, arról álmodik, hogy *Pacsirtát* elrabolják, megkínózzák, megcsonkítják és megölik, álma leánya haláláról jelentheti az apa tudat alatti, elfojtott vágyát; régen társasági életet éltek, szórakozni jártak, baráti kapcsolatokat ápoltak, nem spóroltak ésszerűtlenül, l. a *Párducok* muriján, *Vajkayné* idézi fel a régi időket a zongoránál, most bezárkóztak, szégyelltek *vénkisasszony* lányukkal megjelenni; az elbeszélő az apát és anyát együtt említi; a szereplők egymás perspektívájából értelmeződnek, értik és félreértik egymást stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

d. motívumok a műben

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Jókai*: arany ember motívuma, s jelentései: inspicieus – megbízható, becsületes ember; ironikusan hat, mert *Timár* a hajó rakományáról és utasairól épp vesztegetéssel szerez tőle bizonyítványt, ugyanakkor itt még megbízója, *Ali Csorbadzsi* érdekében cselekszik; cs. kir. sajka

kapitánya, akinek Timár négy hivatalos írást mutatott be, mások érdekében cselekszik: furfangos, cseles eszű, ravasz; Bécsben az audiencián a miniszter nevezi annak, Timár nemességet kap – okos, előrelátó, az udvar és a miniszter számára hasznos, használható, a közbeszéd szerint jószívű, jótékonykodó, jólelkű, nagylelkű, jótévő, bőkezű, gazdagsága ellenére szociális érzékkel megáldott, Timár önmagáról öniróniával mondja, mivel egyedül ő tudja, hogy gazdagsága Ali Csorbadzsi kincseinek eltulajdonításából ered, vagyis bűnösnek tartja magát, az arany és ember, a társadalmi és természeti ember ellentétbe kerül, vívódásának oka lesz, kettősség, lemond társadalmi szerepéről, a természetbe menekül; sziget - biztonság-, menedékjelkép Timár, Noémi, Teréza számára, hold - kísértetjelkép Timár számára; víz, a Duna – élet, halál, megtisztulás jelképe;

Kosztolányi: Sárszeg neve, pora – az egész város kilátástalansága, minden érték lefokozódik ebben a világban; a csöndben alvó Vajkay-ház, csukott ablak, leengedett függöny, lezárt zongora – Vajkayék bezárkózására, az életből való kivonulására, az önként vállalt kirekesztésre utal; a hamuszín köd és a pókháló Pacsirtán a helyzet és állapot – vénlányság, csúnyaság, öregség, magány, élettelenység, közöny, lemondás – végérvényes voltát jelölheti; kalitka, benne a galamb – Pacsirta kopottsága, kicsinysége és bezártsága; ősz - évszaktoposz jellege miatt a ciklikusság tapasztalatával, a kilátástalansággal, az elmúlással, a reménytelenséggel is azonosítható; az eső motívuma – a „bűnös” éjszaka, a gyűlölet kimondása után jelentheti a megtisztulás utáni vágyat, de a Pacsirta visszaérkezésével „visszaálló”, végérvényessé váló kilátástalanságot, sírást, siratást stb.),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszáadásra* 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.